O‘zbekiston Respublikasi
Davlat soliq qo‘mitasi

“E-aktiv” (E-Ombor) avtomatlashtirilgan axborot tizimidan amalda foydalanish yuzasidan

Qo‘llanma

Toshkent sh. – 2021 yil

Mundarija

1. Umumiy qoidalar... .... 3-bet

2. Asosiy tushunchalar... ...... 4-bet

3. Asosiy qism... .... 5-15 bet

4. Yakunlovchi qism... .... 16-bet

Umumiy qoidalar

Bugungi kunda, yashirin iqtisodiyotni qisqartirish yuzasidan bir qancha davlat dasturlari ishlab chiqildi hamda ishlab chiqilmoqda.

Jumladan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 2-iyuldagi “Davlat xaridlari shaffofligini ta’minlash va samaradorligini oshirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-5171-sonli qarori qabul qilindi.

Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 22-sentabrdagi 595-son qarori bilan 2022-yil 1-yanvardan QQS to‘lovchilar va ustav jamg‘armasida davlat ulushi 50 foizdan ko‘p bo‘lgan yuridik shaxslar uchun:

- Asosiy vositalar, nomoddiy aktivlar va tovar-moddiy resurslarni hisobga olish hamda o‘z ustav fondini shakllantirish va kamaytirish bilan bog‘liq barcha operatsiyalarni davlat soliq organlarining “E-aktiv” avtomatlashtirilgan axborot tizimida aks ettirish;

- Xo‘jalik faoliyati davomida tovar-moddiy zaxiralar saqlash muddati tugagach yo‘q qilinganda va hisobdan chiqarilganda 3 ish kunidan kechiktirmasdan “E-aktiv” AATda aks ettirish majburiy etib belgilandi.

Shunga ko‘ra, Davlat soliq qo‘mitasi tomonidan Asosiy vositalar, nomoddiy aktivlar va tovar-moddiy resurslarni hisobga olish hamda o‘z ustav fondini shakllantirish va kamaytirish bilan bog‘liq barcha operatsiyalarni hisobini yurituvchi **“E-aktiv” avtomatlashtirilgan axborot tizimi** ishlab chiqildi.

Asosiy tushunchalar

“E-aktiv” AAT – tovar-moddiy resurslar harakatini masofadan hisobga olishning yangi tizimi.

Tovarlar kirimi - Asosiy vositalar, nomoddiy aktivlar va tovar-moddiy resurslarni kirim qilish hamda ustav fondini shakllantirish va kamaytirish bilan bog‘liq barcha operatsiyalar kiritiladi.

EHF - Elektron hisobvaraq-faktura orqali kirim qilingan tovar yoki mahsulotlar.

Bojxona - Bojxona yuk deklaratsiyalari orqali kirim qilingan tovar yoki mahsulotlar.

Mening omborlarim - ushbu xizmat orqali xo‘jalik yurituvchi sub’ektlari mahsulotlar saqlanayotgan omborlar reestrini shakllantiradi.

Mening tovarlarim - kirim qilingan barcha tovarlar, nomoddiy aktivlar va tovar-moddiy resurslar hamda shakllantirilgan ustav fondi hisobi yuritiladi.

Asosiy vositalar - asosiy vositalar ro‘yxati shakllanadi, hisobi yuritiladi va tahrirlanadi.

Ustav kapital - ustav kapitallar ro‘yxati shakllanadi va hisobi yuritiladi.

Bojxona omborlari – mavjud bojxona omborlari hisobi yuritiladi.

Tovarlar chiqimi - omborda mavjud bo‘lga tovar yoki mahsulotlarni chiqimi hisobi yuritiladi.

Asosiy qism

“E-aktiv” AATda Asosiy vositalar, nomoddiy aktivlar va tovar-moddiy resurslarni hisobga olish hamda o‘z ustav fondini shakllantirish va kamaytirish bilan bog‘liq barcha operatsiyalarni quyidagi asosiy ketma-ketlikda kiritilishi amalga oshiriladi.

1-bosqichda: Mening omborlarim **-** xizmati orqali dasturda yangi ombor qo‘shiladi hamda omborlar ro‘yxati shakllantiriladi.

2-bosqichda: Tovarlar kirimi **-** tovarlar 3 xil usulda (EHF va Bojxona orqali avtomat hamda Tovarlar kirimi orqali qo‘lda) omborga kirim qilinadi.

Bunda, kirim qilinayotgan tovarlar Asosiy vosita yoki ustav kapital ekanligi tanlanadi.

3-bosqichda: Tovarlar chiqimi **-** tovarlar 2 xil usulda (EHF orqali avtomat va Tovarlar chiqimi orqali qo‘lda) chiqim qilinadi.

Shuningdek, xo‘jalik yurituvchi sub’ektlar uchun yanada qulaylik yaratish, elektron hujjat aylanish tizimini rivojlantirish hamda hujjatlarni elektron hisobga olish maqsadida **“E-aktiv”** tizimi orqali kirim qilinadigan tovar va mahsulotlarni elektron ro‘yxatini yuritish imkoniyati yaratildi (ushbu tizim test rejimda bo‘lganligi sababli o‘zgartirish va qo‘shimcha kiritilishi mumkin).

Buning uchun quyidagi ketma-ketlikdagi amallar bajarish tavsiya etiladi.

1. Tovarlarning kirimi – ushbu xizmat orqali tovar yoki mahsulotlarni hozirda 6 ta usulda kirim qilish mumkin.

1. Tayyor mahsulotlarning omborga kirimi.
2. Dastlabki qoldiq tovarlar.
3. Tekinga olingan tovarlar kirimi.
4. Inventarizatsiya natijasida ortiqcha aniqlangan tovarlar kirimi.
5. Barpo etilgan asosiy vositalar kirimi.
6. Jismoniy shaxslardan kirim.

Tovarlar kirimi - tovarlar 3 xil usulda (EHF va Bojxona orqali avtomat hamda Tovarlar kirimi orqali qo‘lda) omborga kirim qilinadi.

1.1. Qoldiq tovarlar hamda o‘zi ishlab chiqargan tovarlar quyidagi ketma-ketlikda kirim qilinadi.

1. Kirim manbasi tanlanadi.
2. Hujjat turi va sanasi kiritiladi.
3. Kirim usuli tanlanadi (Xarid yoki bepul)
4. Tovarning MXIK kodi kiritiladi.
5. Tovarning o‘lchov birligi, miqdori, narxi kiritiladi.
6. Mahsulot kirim qilinadigan ombor tanlanadi.
7. Qo‘shimcha qator qo‘shiladi (ixtiyoriy).
8. Saqlash tugmasi bosiladi.

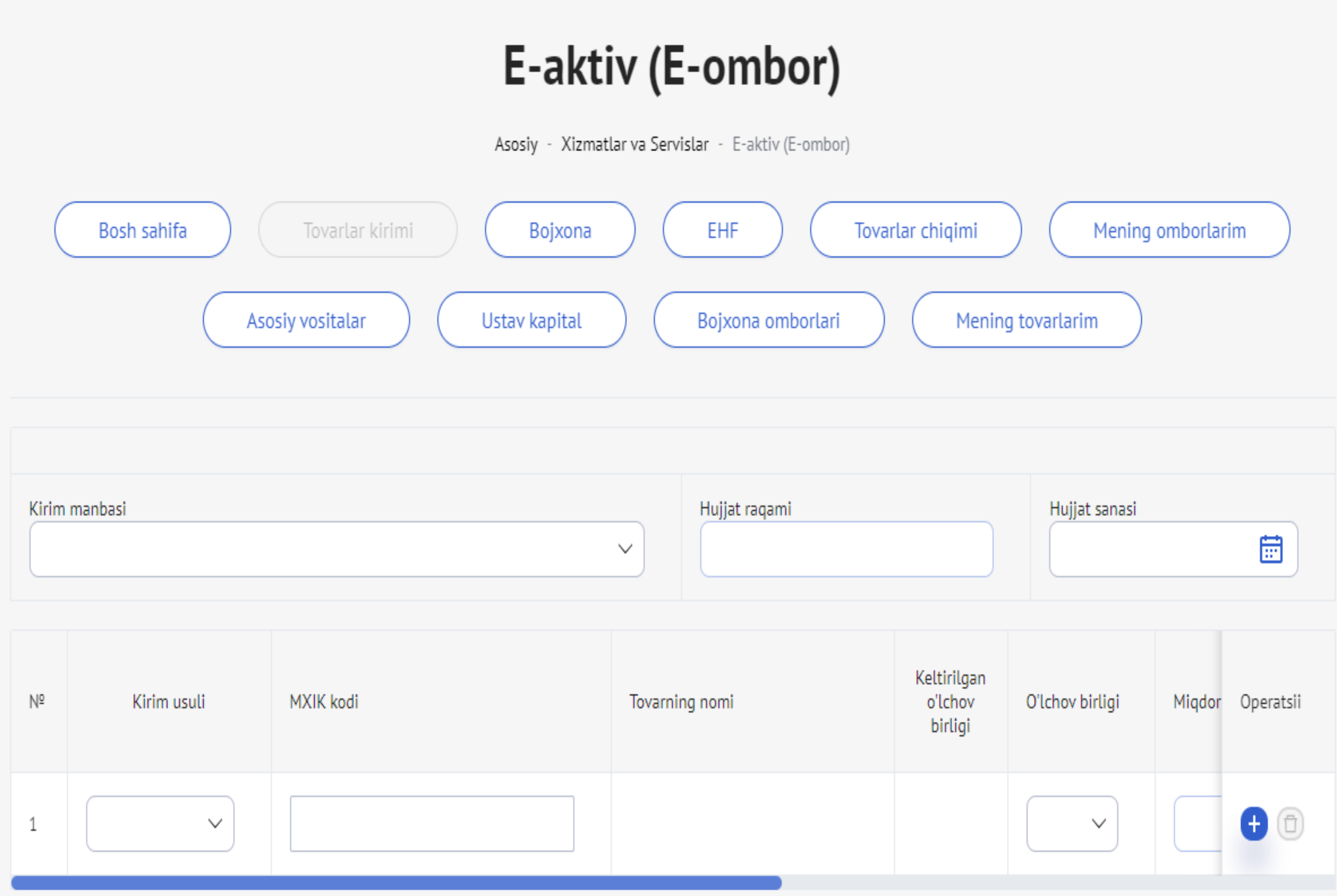

Agar, qoldik tovarlar soni qo‘p bo‘lgan taqdirda, mazkur tovarlar **fayl yuklash** (excel fayl ko‘rinishda) xizmati orqali elektron tarzda kiritiladi.

Shuningdek, tovar omborga qirim qilingunga qadar, qilingan qo‘shimcha xarajatlar mazkur qo‘llanmaning 4.3-bandiga asosan qayta hisobga olinadi.

Tovarlar jismoniy shaxslardan - kirim qilinganda quyidagi ketma-ketlikda kirim qilinadi:

1. Kirim turi tanlanadi (Jismoniy shaxslardan kirim);
2. Hujjat turi va sanasi kiritiladi;
3. Sotuvchi JShning JShShIRi kiritiladi;
4. Xujjatning skanerlangan shakli (fayl yuklanadi);
5. Tovarning MXIK kodi kiritiladi;
6. Tovarning o‘lchov birligi, miqdori, narxi kiritiladi;
7. Kirim usuli kiritiladi (Xarid yoki bepul);
8. Mahsulot kirim qilinadigan ombor tanlanadi;
9. Qo‘shimcha qator qo‘shiladi (ixtiyoriy);
10. Saqlash tugmasi bosiladi.

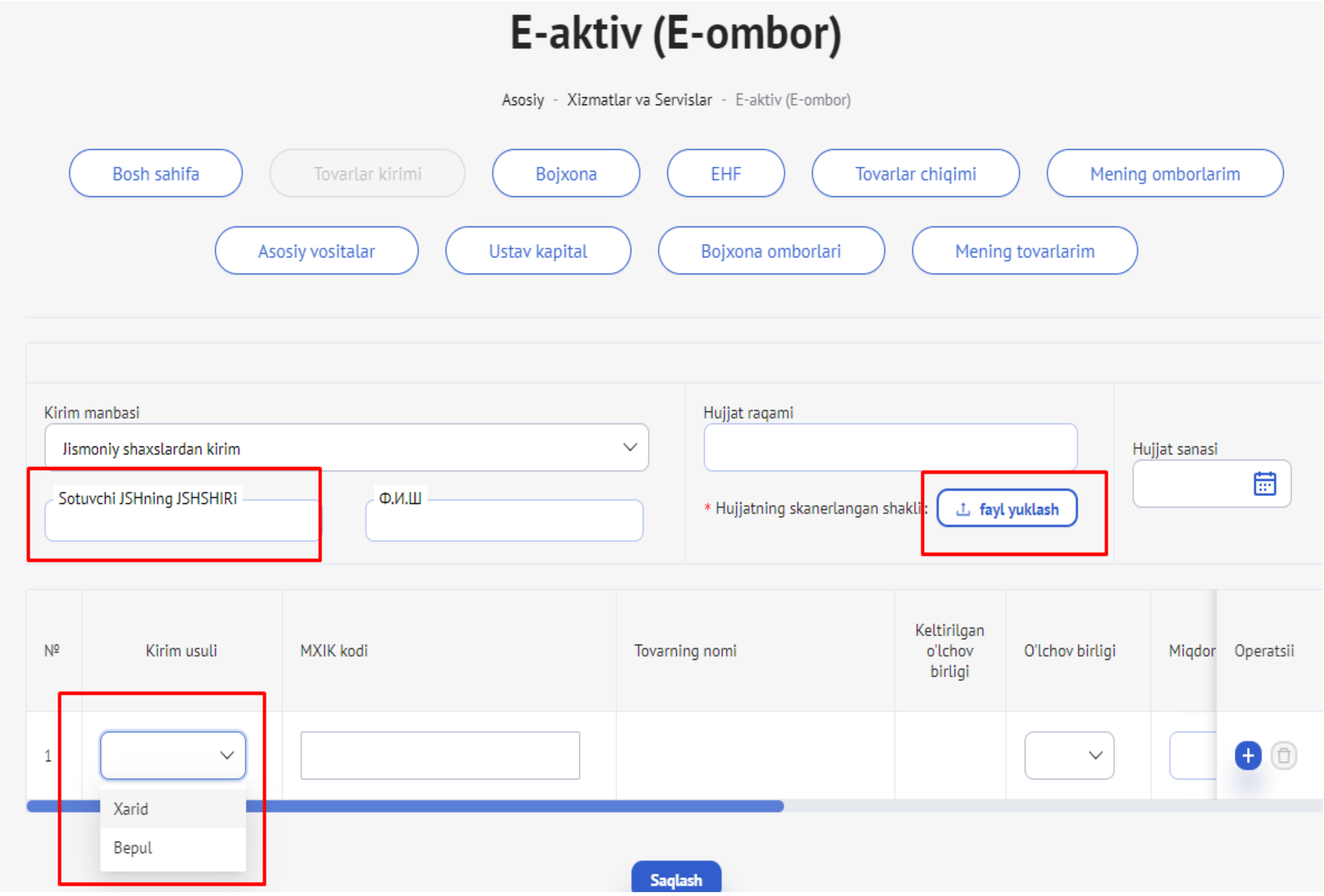

1.2. Bojxona - mazkur xizmatda bojxona yuk deklaratsiyalari orqali kirim qilingan tovar yoki mahsulotlar ro‘yxati avtomat shakllantiriladi.

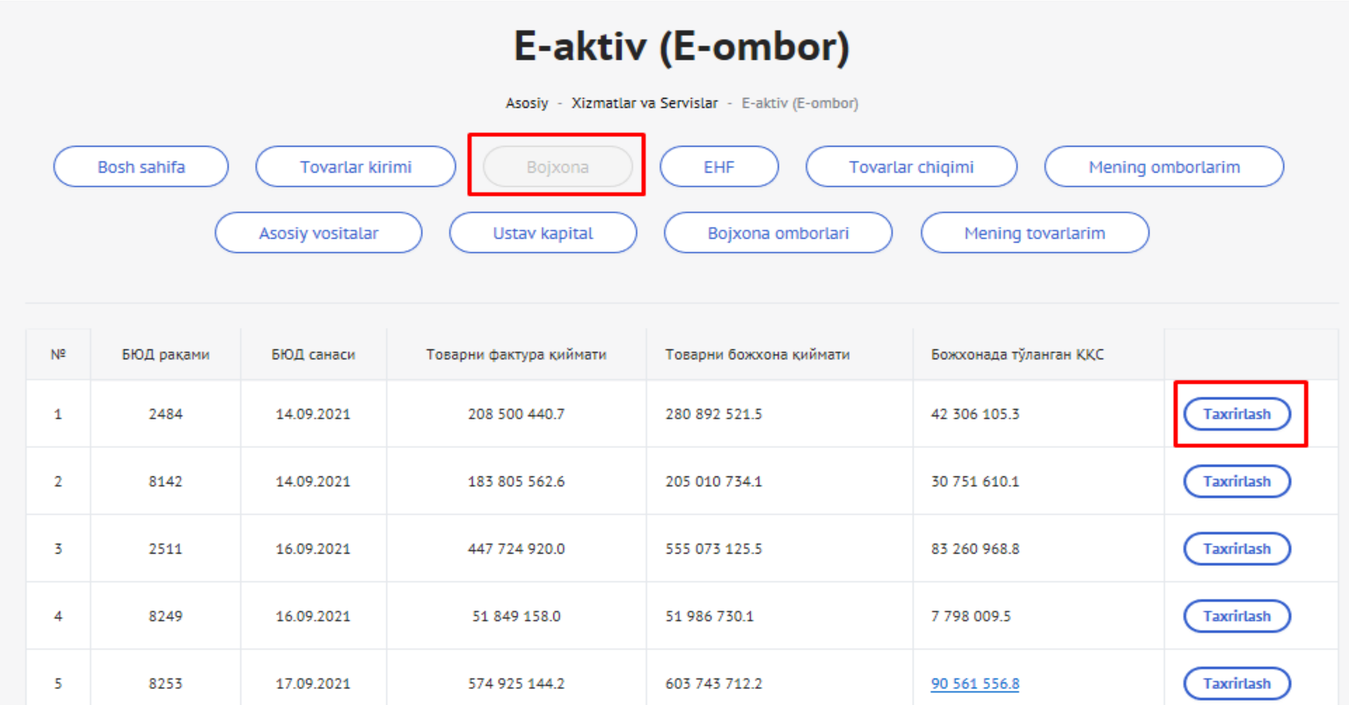

Bunda, bojxona yuk deklaratsiyalari orqali kirim qilingan tovar yoki mahsulotlar **“Tahrirlash”** xizmati orqali **TN VED kodi** orqali mahsulot yoki tovarga tegishli bo‘lgan **MXIK kodi kiritiladi** hamda kirim qilinadigan ombor tanlanib mahsulot omborga kirim qilinadi.

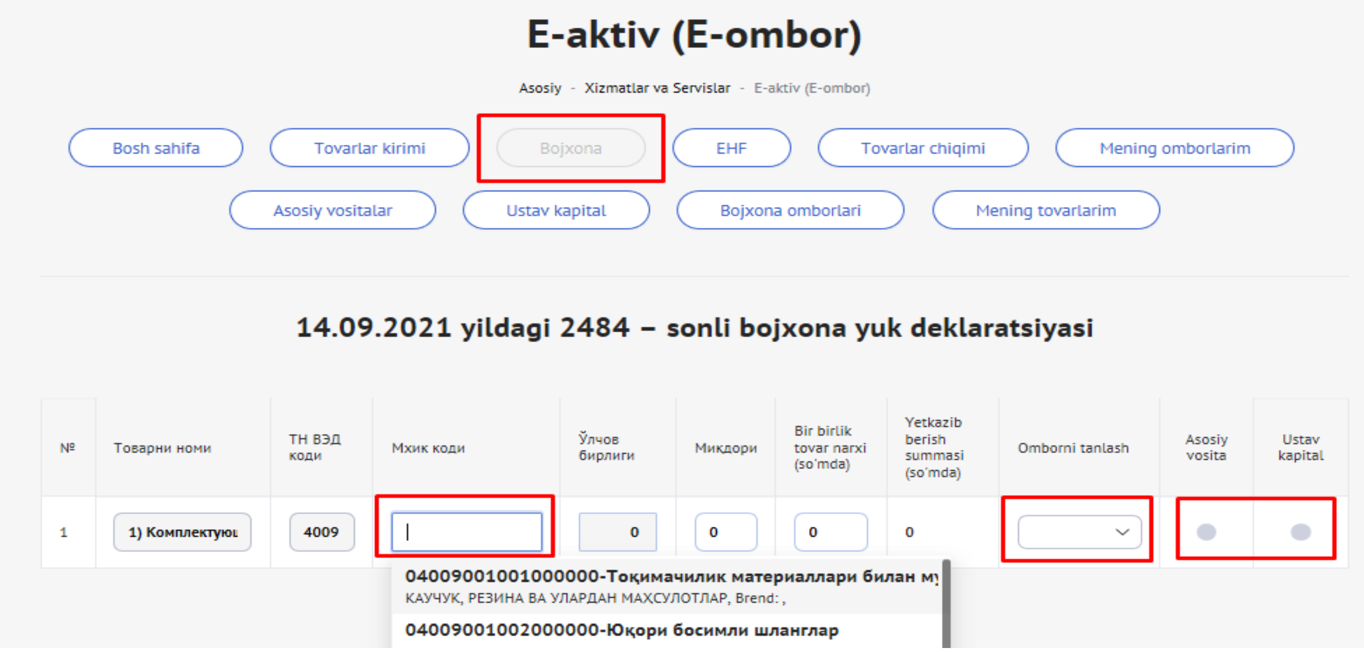

1.3. EHF- mazkur xizmat elektron hisobvaraq-faktura orqali kirim qilingan tovar yoki mahsulotlar ro‘yxati avtomat shakllantiriladi.

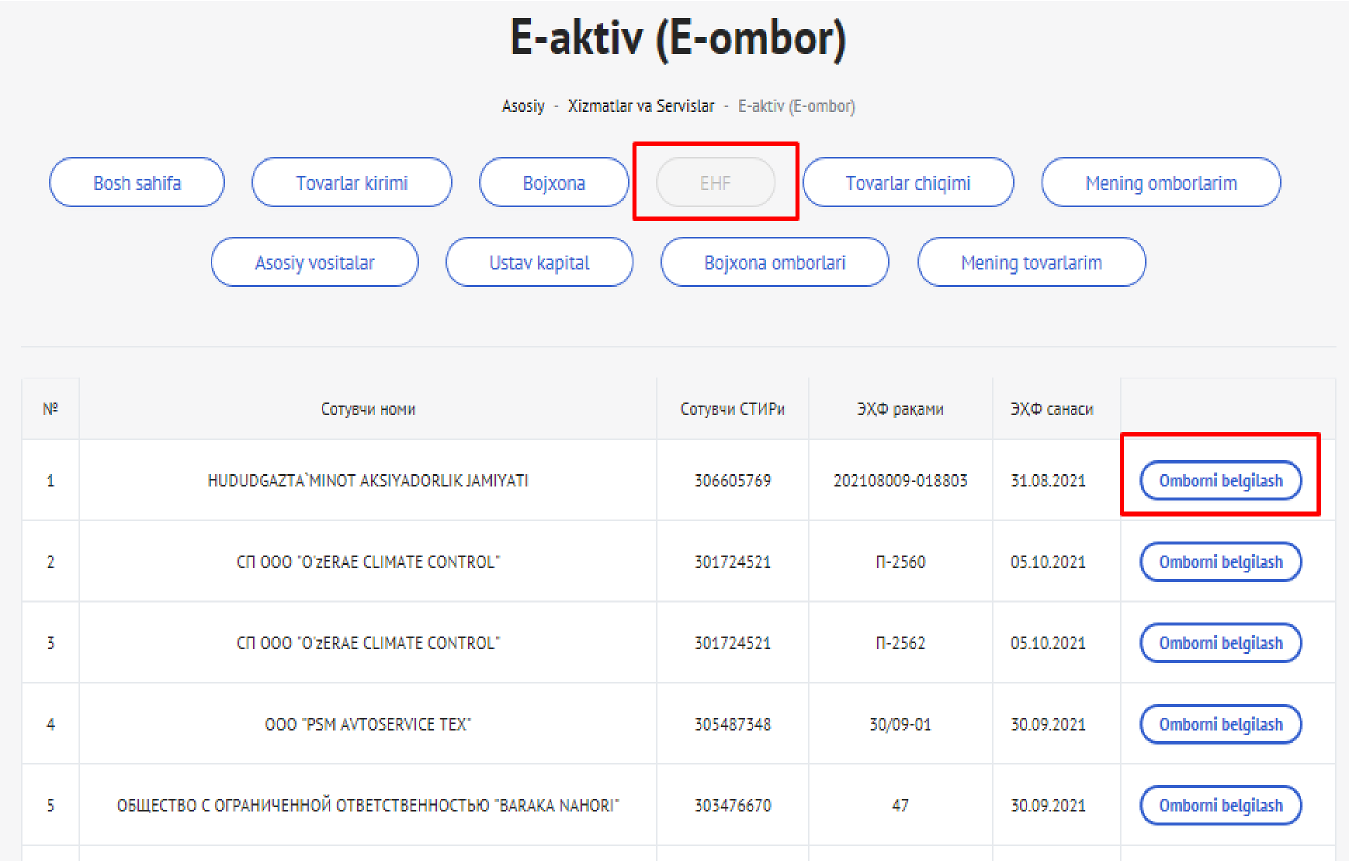

№	Сотувчи номи	Сотувчи СТИРи	ЭХФ рақами	ЭХФ санаси	
1	HUDUDGAZTA`MINOT AKSIYADORLIK JAMIYATI	306605769	202108009-018803	31.08.2021	Omborni belgilash
2	СП ООО "O'zERAE CLIMATE CONTROL"	301724521	П-2560	05.10.2021	Omborni belgilash
3	СП ООО "O'zERAE CLIMATE CONTROL"	301724521	П-2562	05.10.2021	Omborni belgilash
4	ООО "PSM AVTOSERVICE TEX"	305487348	30/09-01	30.09.2021	Omborni belgilash
5	ОБЩЕСТВО С ОГРАНИЧЕННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ "BARAKA NAHORI"	303476670	47	30.09.2021	Omborni belgilash

Bunda, elektron EHF orqali kirim qilingan tovar yoki mahsulotlar **“Omborni belgilash”** xizmati orqali tegishli ombor tanlanadi hamda mahsulot omborga kirim qilinadi.

2. Tovarlar chiqimi – ushbu xizmat orqali omborda mavjud bo‘lgan tovar yoki mahsulotlarni 6 usulda chiqim qilish mumkin:

1. Ishlab chiqarish chiqimi;
2. Ombordan omborga chiqim;
3. Hisobdan chiqarish;
4. Tovarlar eksporti;
5. Asosiy vositalarni barpo etish uchun;
6. Asosiy vositalarni tugatilishi.

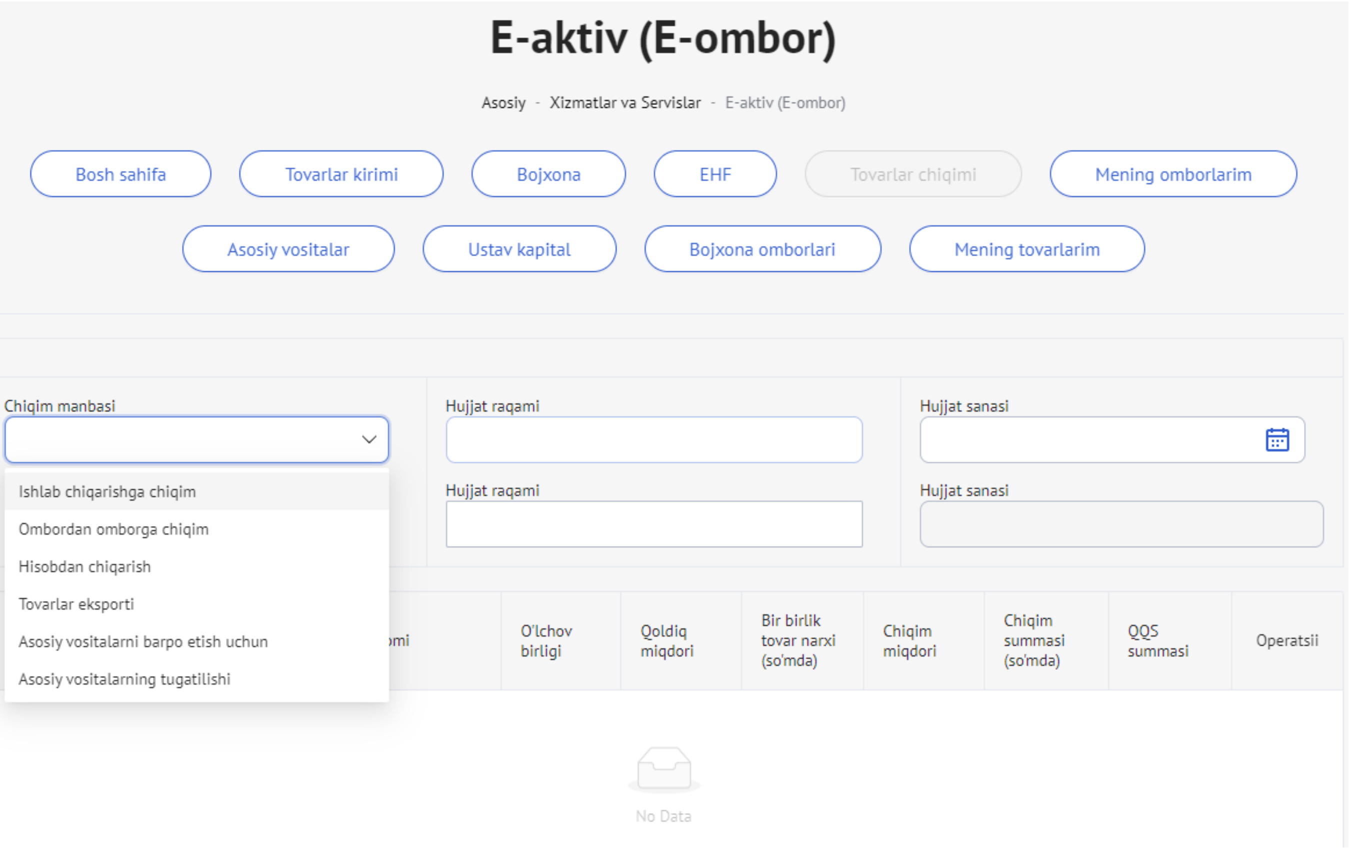

2.1. Tovarlar quyidagi ketma-ketlikda chiqim qilinadi:

1. Chiqim turi tanlanadi;

2. Hujjat sanasi tanlanadi;

3. Kirim qilingan tovar hujjat raqami tanlanadi;

4. Kirim turi tanlanadi;

5. Chiqim qilinadigan hujjat raqami va sanasi tanlangandan so‘ng tovar yoki mahsulot avtomat shakllanadi;

6. Chiqim miqdori kiritiladi;

7. Ilova fayl yuklanadi;

8. Saqlash tugmasi bosilib tovar chiqim qilinadi.

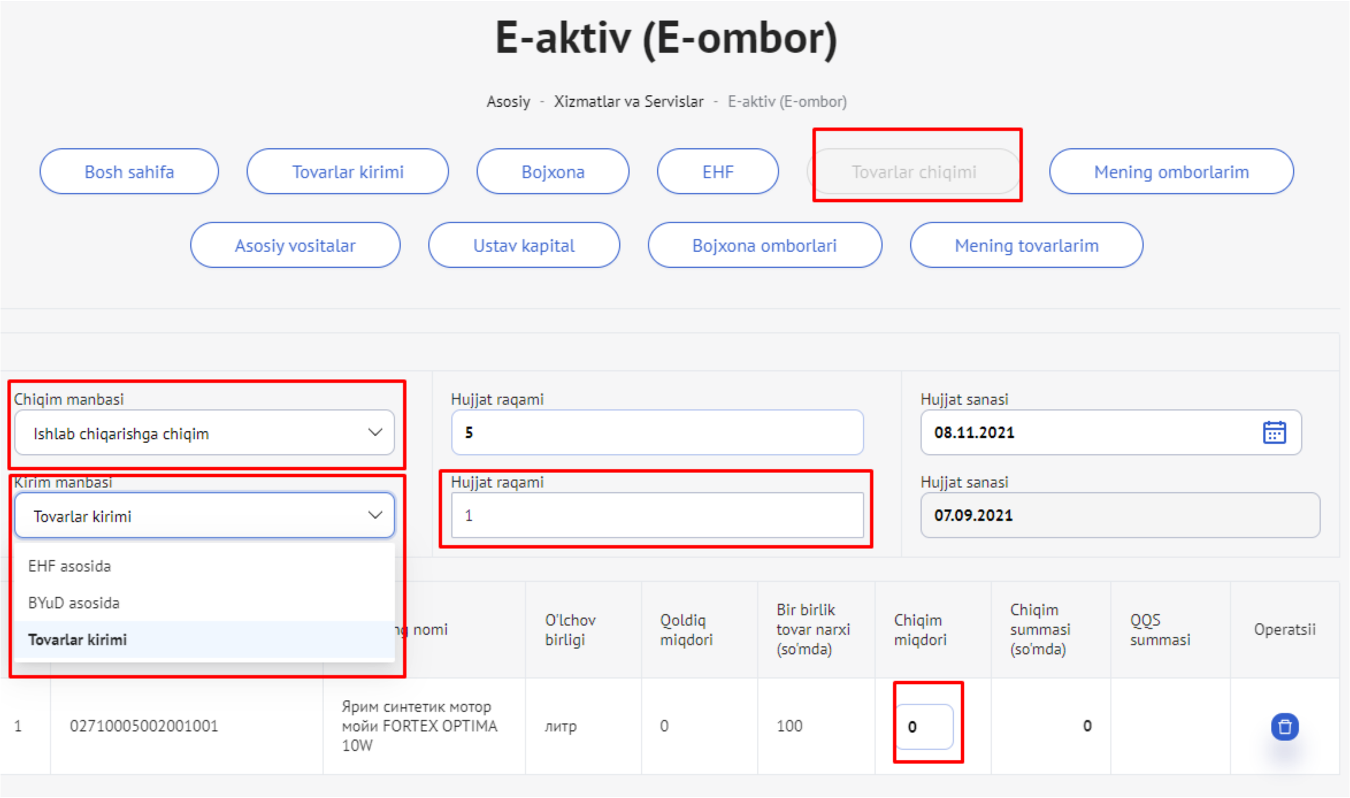

3. Mening omborlarim - Mazkur xizmatda mavjud omborlar ro‘yxati va hisobi yuritiladi.

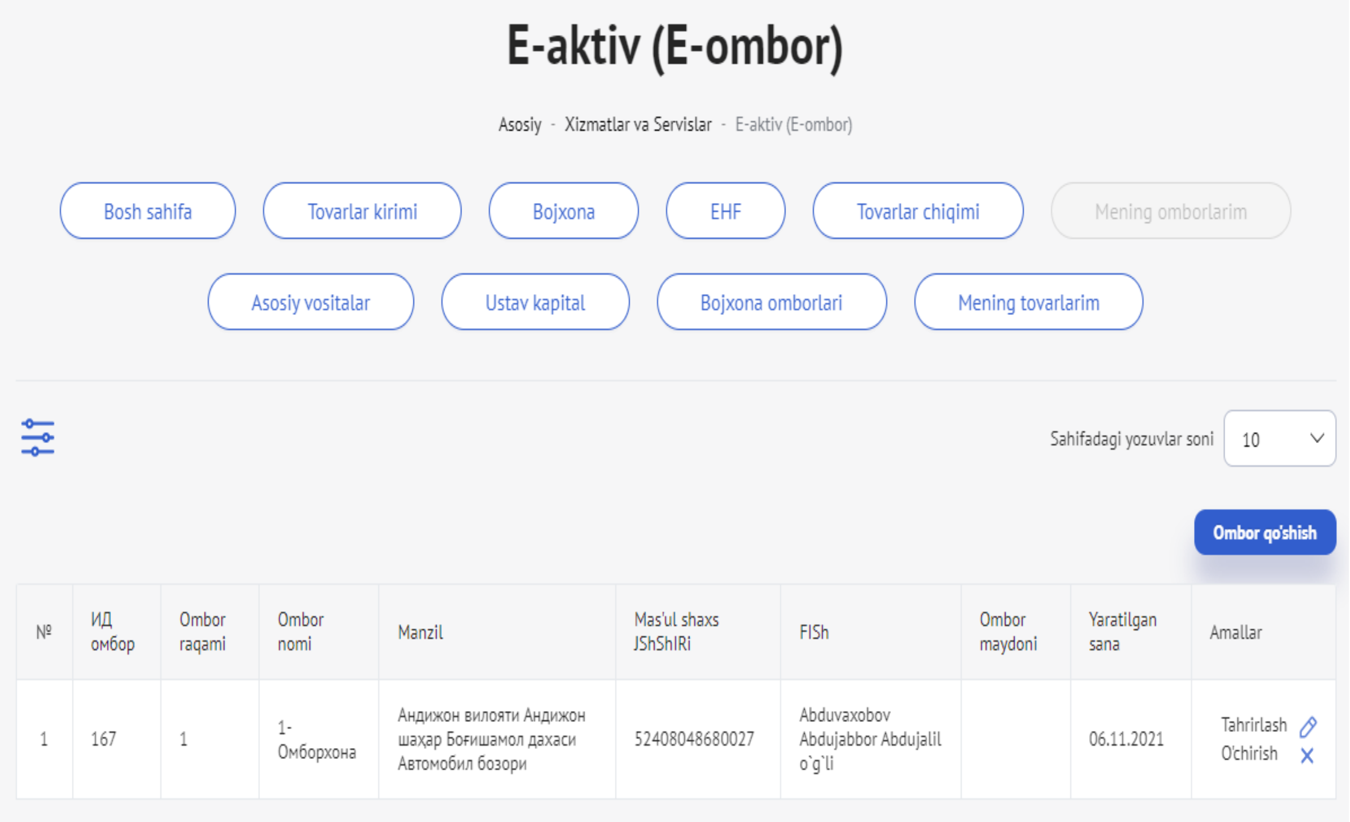

3.1. Ombor qo‘shish – tartibi quyidagi ketma-ketlikda amalga oshiriladi:

1. “Ombor qo‘shish” xizmati tanlanadi;
2. Omborning ob’ekt kodi kiritiladi;
3. Omborga mas’ul shaxsning JShShIRi kiritiladi;
4. Saqlash xizmati orqali ma’lumotlar saqlanadi.

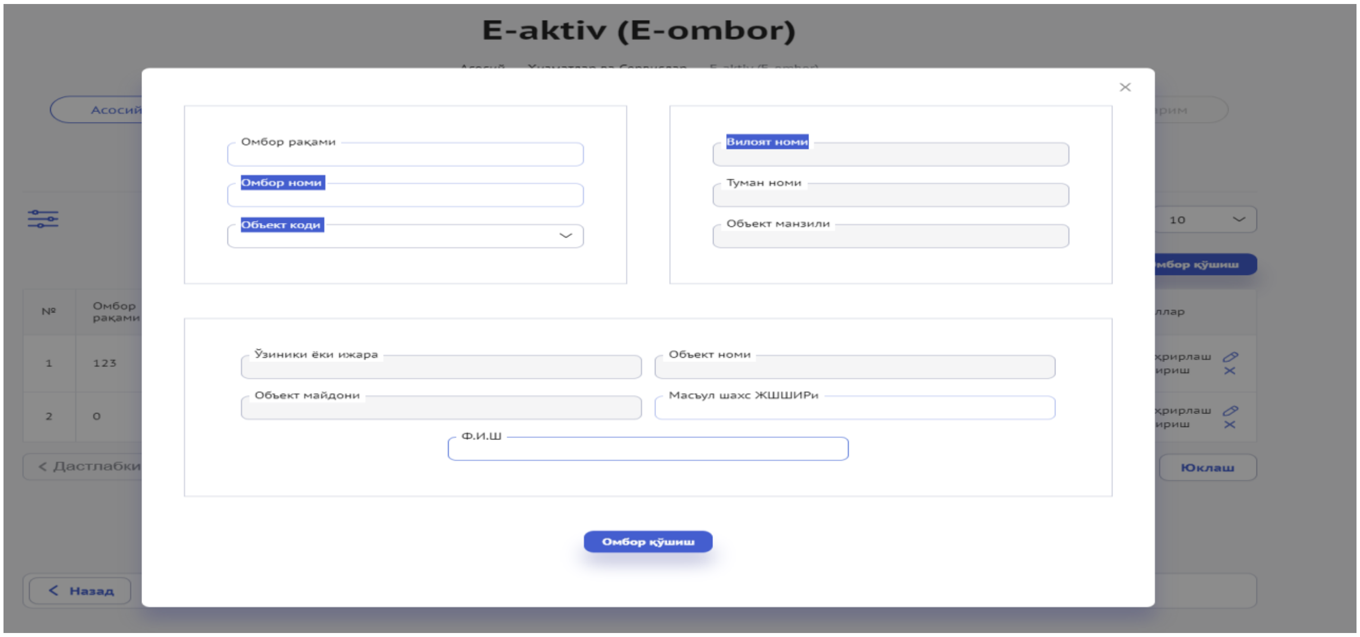

4. Asosiy vositalar - mazkur xizmat orqali xo‘jalik yurituvchi sub’ektlari o‘zlariga tegishli bo‘lgan asosiy vositalar ro‘yxati hisobini yuritadi.

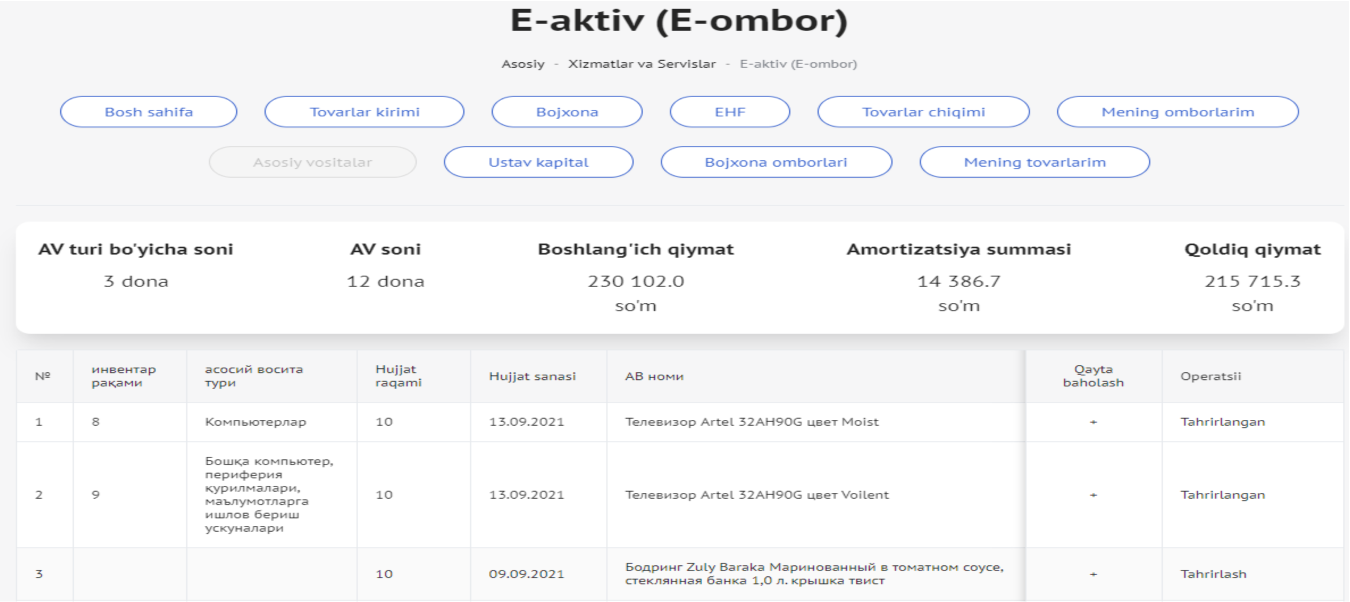

4.1. Bu xizmat orqali quyidagi ishlar amalga oshiriladi.

- Asosiy vositalar hisobini yuritish;
- Amortizatsiya hisoblash;
- Qayta baholash.

4.2. Asosiy vositalarga amortizatsiya hisoblash tartibi:

1. Asosiy oynadagi “Tahrirlash” tugmasi tanlanadi va amortizatsiya hisoblash oynasi ochiladi;
2. Amortizatsiya turi tanlanadi;
3. Mavjud amortizatsiya hisoblash lozim bo‘lgan asosiy vositalar guruhi nomi tanlanadi;
4. Hisoblash amalga oshiriladi.

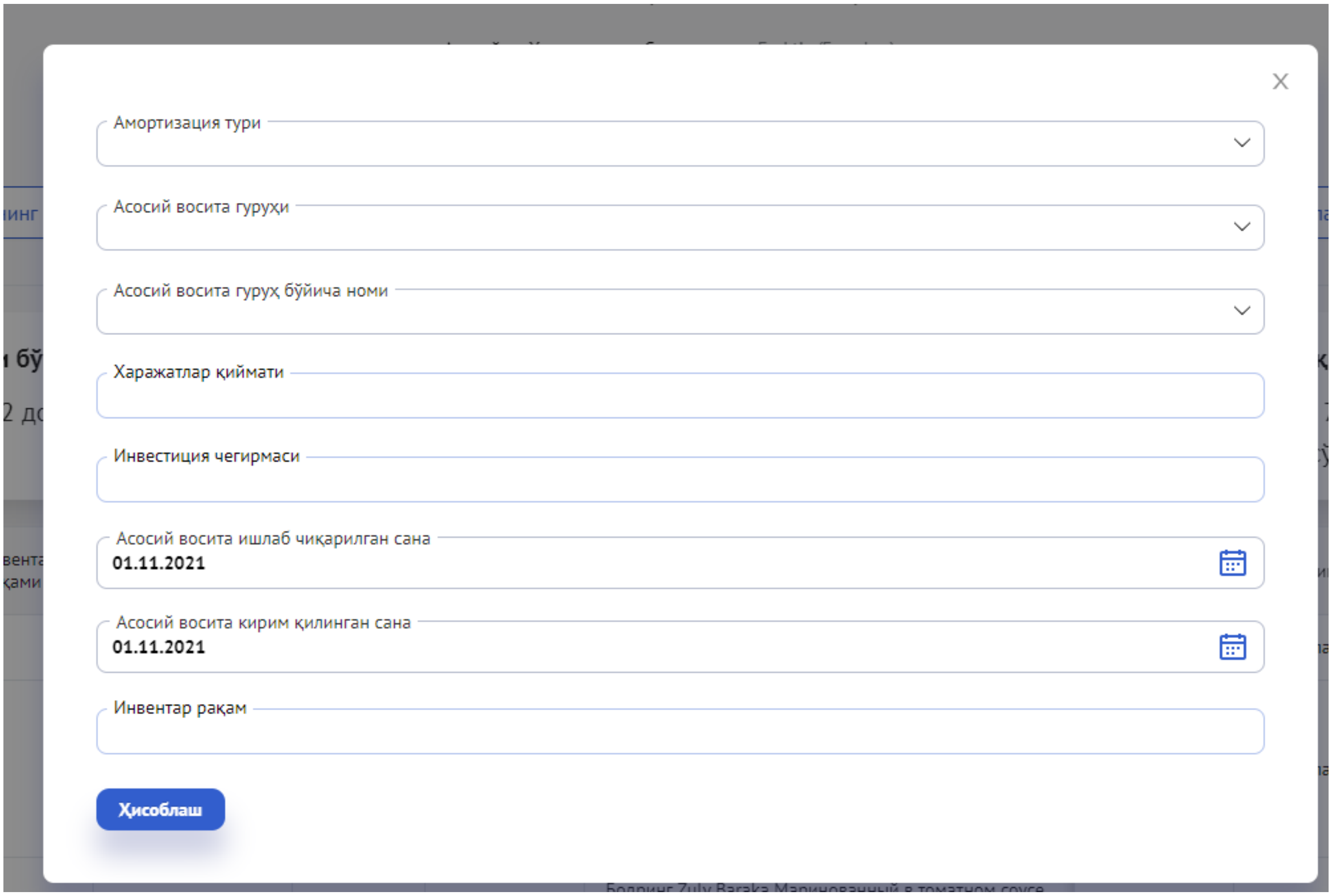

4.3. Tovar moddiy zaxiralarni qayta baholash:

1. “Qayta baholash” xizmati tanlanadi;
2. Qayta baholangan summa;
3. Hujjat raqami;
4. Qayta baholangan sana;
5. Saqlash orqali qayta baholanadi.

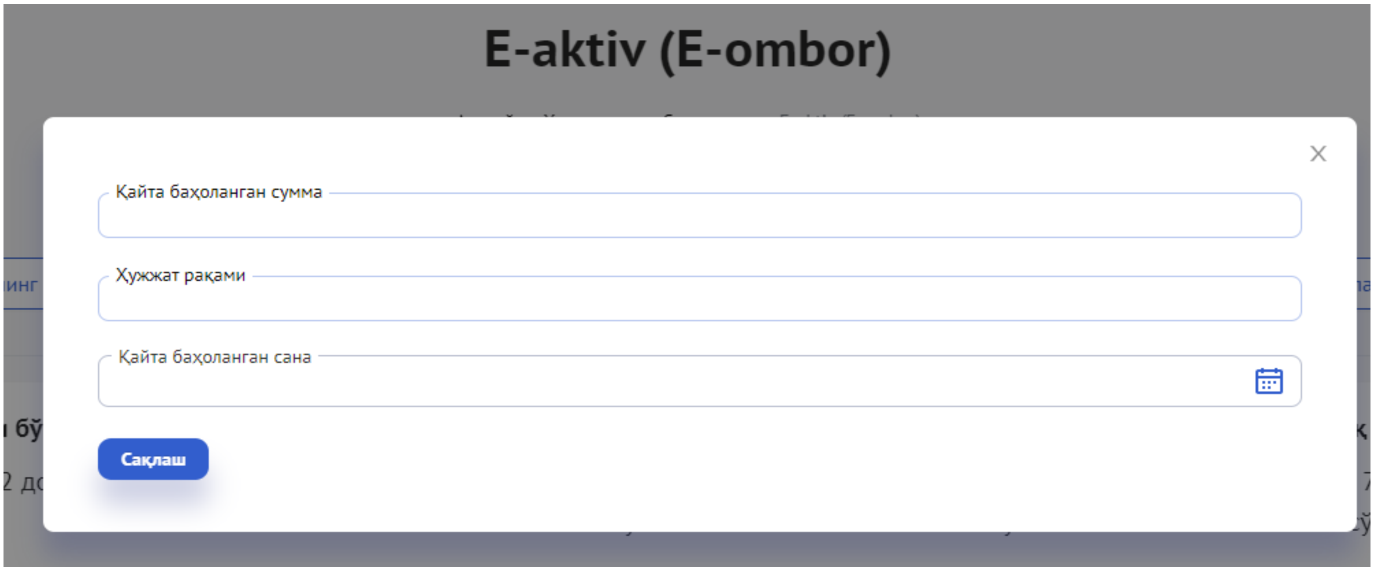

5. Ustav kapitali - mazkur xizmat orqali xo‘jalik yurituvchi sub’ektlari o‘zlariga tegishli bo‘lgan ustav kapitallar ro‘yxatini hisobini yuritadi.

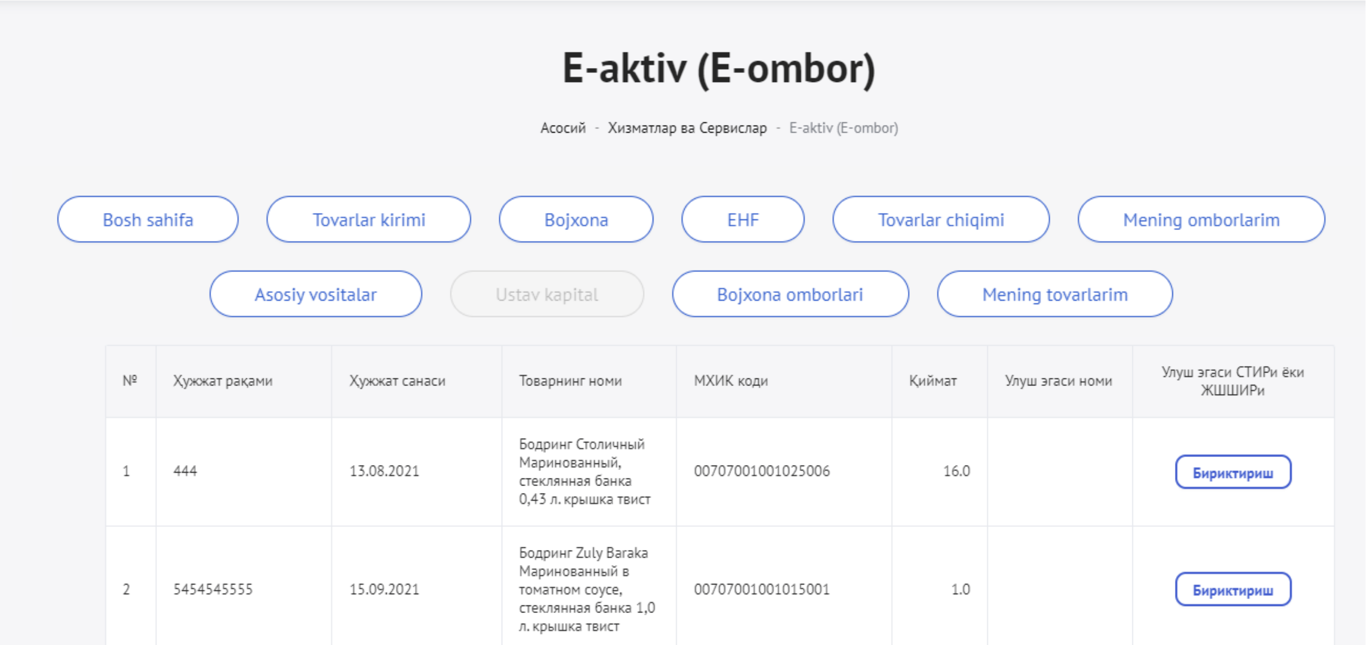

5.1. Shakllantirilgan ustav kapitaliga ulush egasini biriktirish tartibi:

1. “Biriktirish” xizmati tanlanadi va ulush egasini kiritish oynasi ochiladi;
2. Ulush egasining JShShIR raqami kiritiladi;
3. Saqlash tugmasi orqali ma’lumotlar saqlanadi.

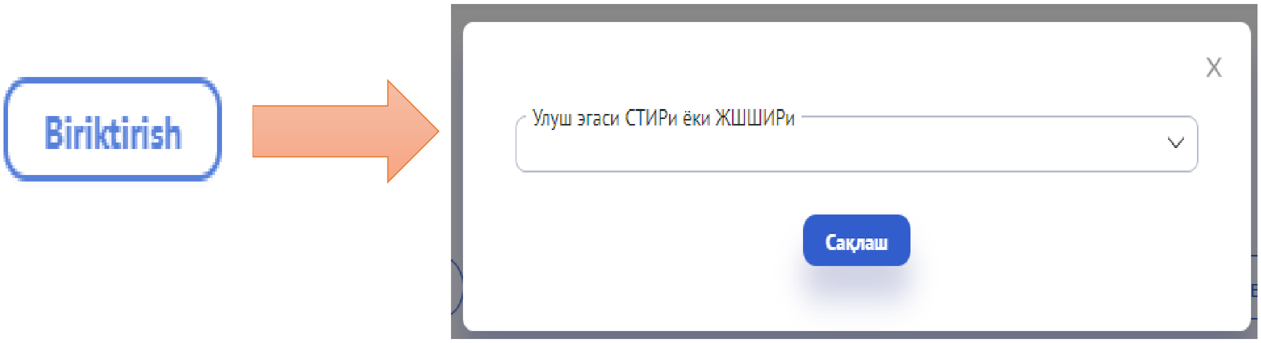

6. Jami tovarlar MXIK bo‘yicha - omborda mavjud tovar yoki mahsulotlarni MXIK bo‘yicha qoldiqni ko‘rish imkoniyati mavjud.

Ushbu xizmatni orqali tovar yoki mahsulotlar to‘liq ma’lumotga ega bo‘lish mumkin.

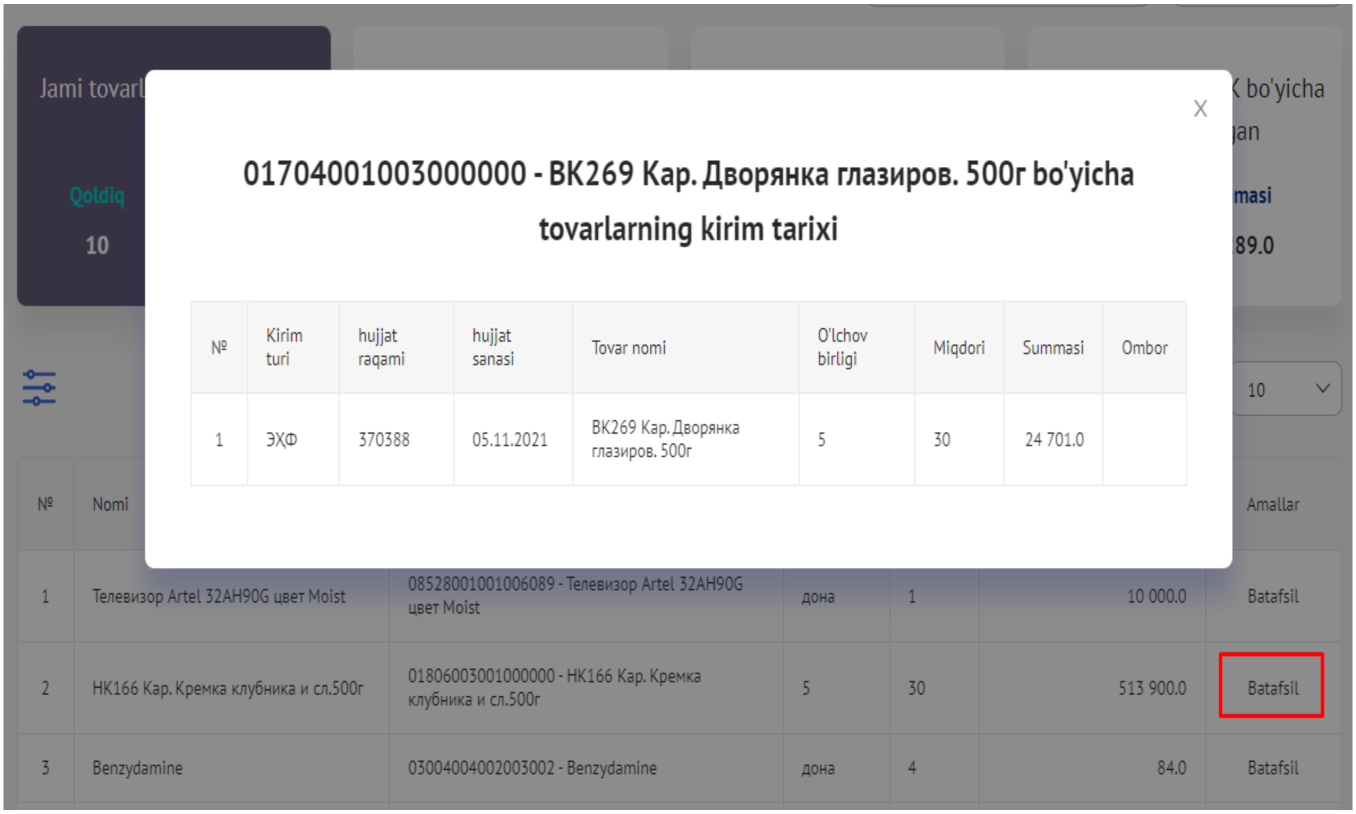

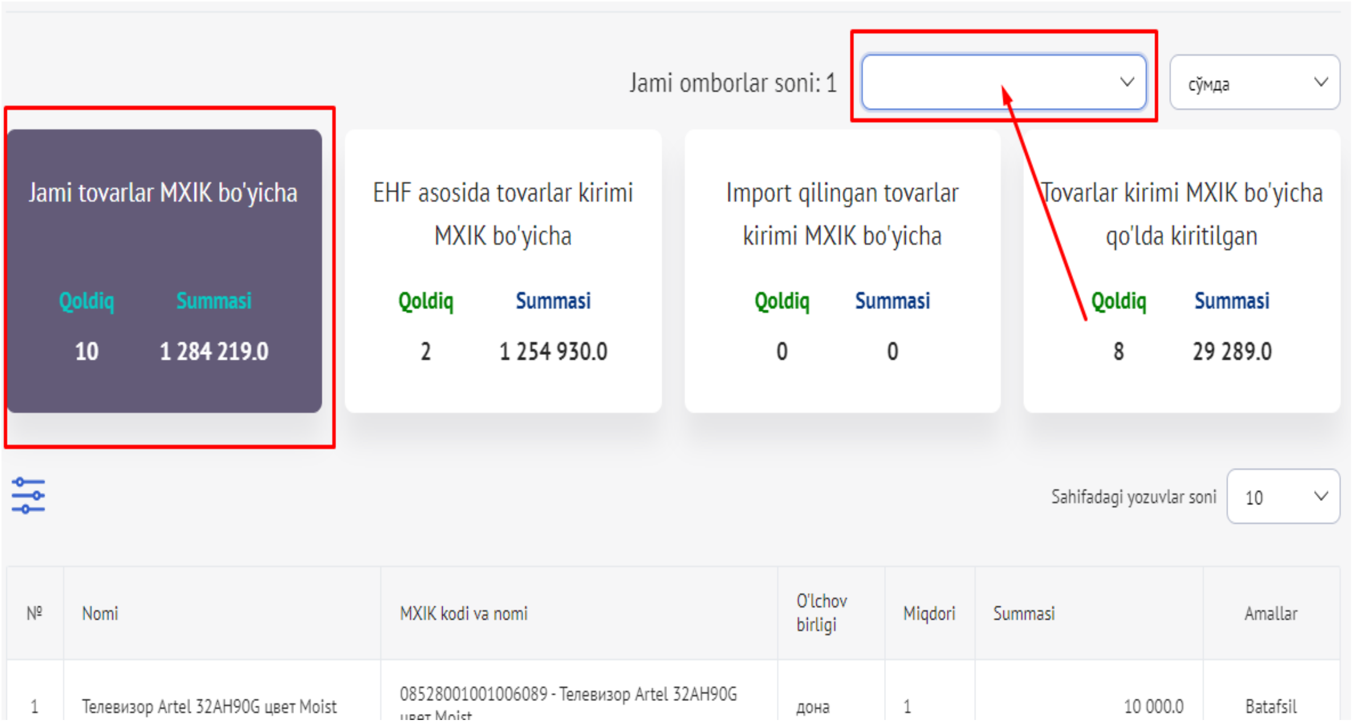

7. EHF asosida tovarlar kirimi MXIK bo‘yicha - omborda mavjud tovar yoki mahsulotlarni MXIK bo‘yicha qoldiqni ko‘rish mumkin.

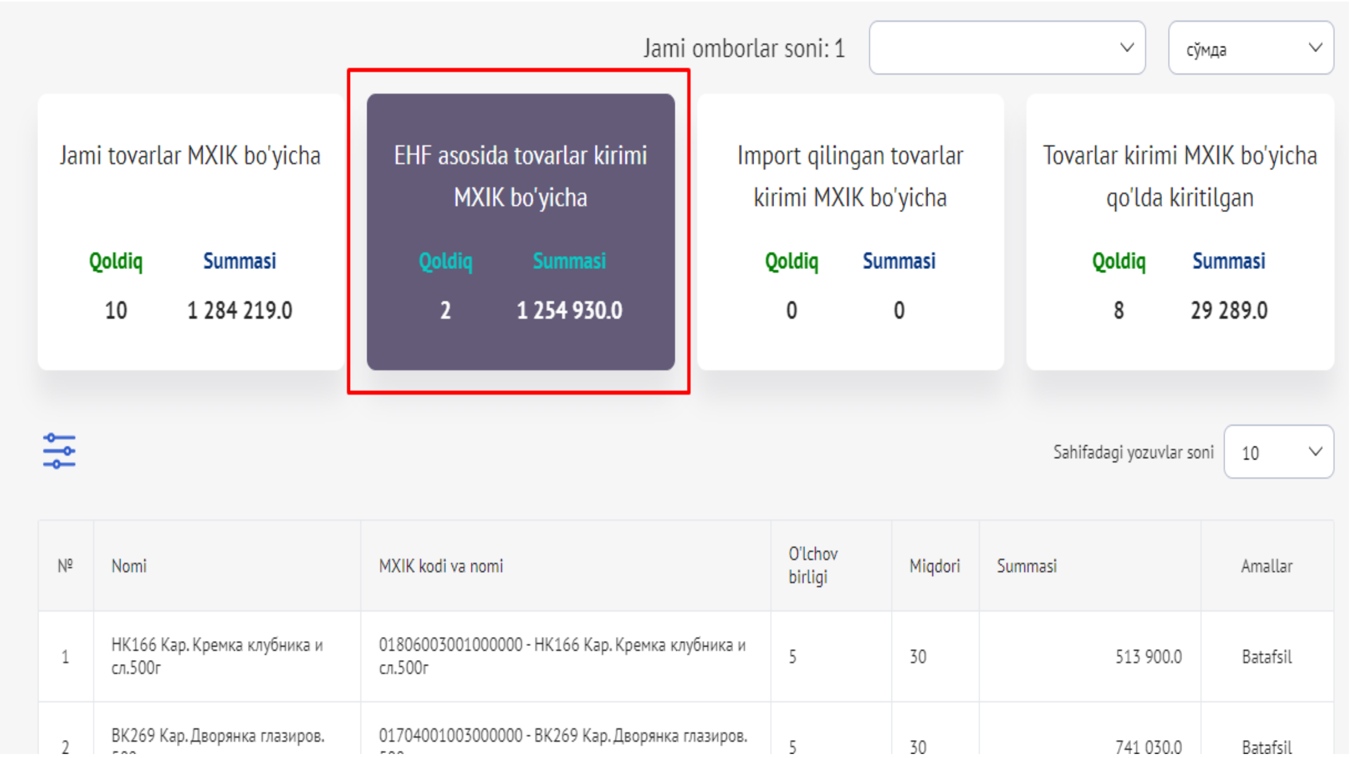

8. Import qilingan tovarlar kirimi MXIK bo‘yicha - omborda mavjud tovar yoki mahsulotlarni MXIK bo‘yicha qoldiqni ko‘rish mumkin.

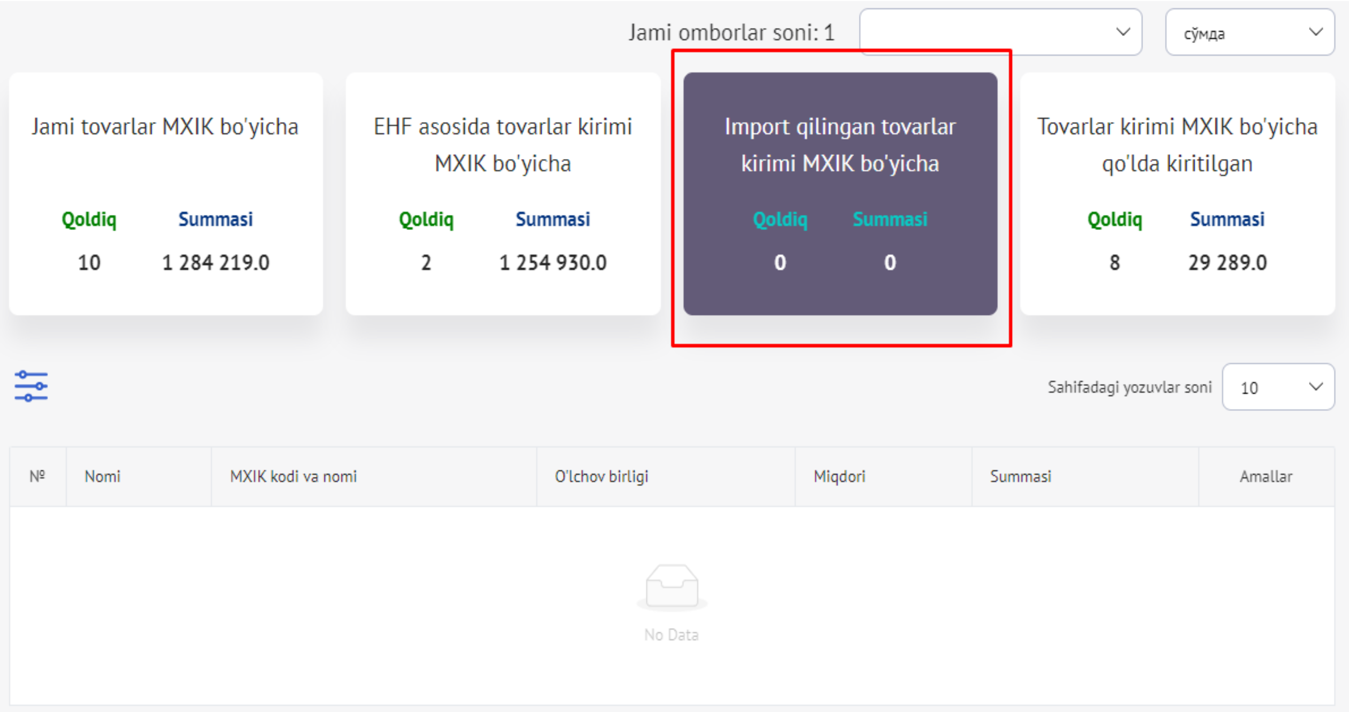

9. Tovarlar kirimi MXIK bo‘yicha qo‘lda - omborda mavjud tovar yoki mahsulotlarni MXIK bo‘yicha qoldiqni ko‘rish mumkin.

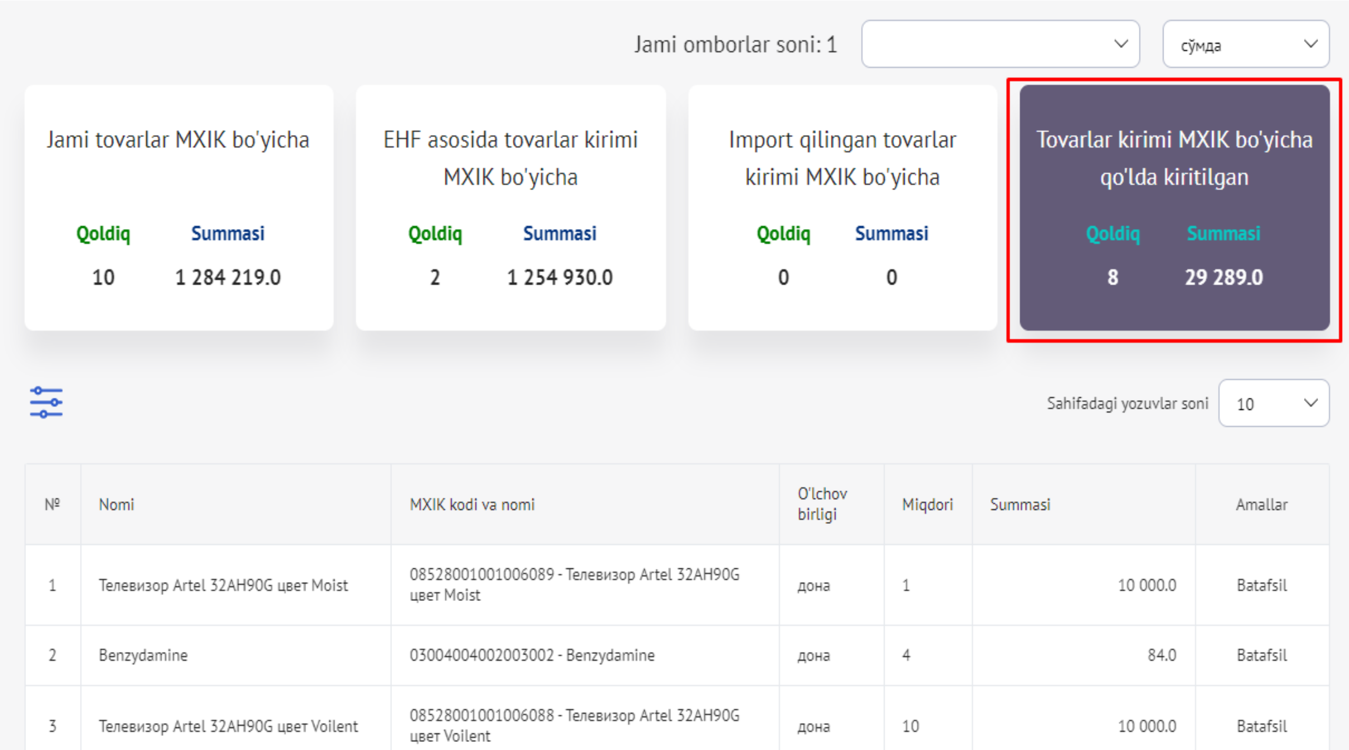

Yakunlovchi qism

Axborot tizimida asosiy vositalar, nomoddiy aktivlar va tovar-moddiy resurslarni hisobga olish hamda o‘z ustav fondini shakllantirish va kamaytirish bilan bog‘liq barcha operatsiyalarni aks ettirish shart.

QQS to‘lovchilar va ustav jamg‘armasida davlat ulushi 50 foizdan ko‘p bo‘lgan yuridik shaxslar uchun 2022-yil 1-yanvardan axborot tizimidan foydalanish majburiy hisoblanib, kelgusida 2023-yil 1-yanvardan boshlab barcha xo‘jalik yurituvchi sub’ektlar uchun majburiyligini belgilash nazarda tutilmoqda.

Shuningdek, axborot tizimini boshqa dasturiy mahsullar (1-C) bilan integratsiya qilish ishlari ko‘zda tutilmoqda.